

שאלות בקיאות בבא בתרא פרק ראשון - 'השותפין'

השאלות אינן בהכרח לפי סדר הגמ', על מנת לסדרן בהתאם לנושאים השונים בפרק.

השאלות מכוונות בעיקר למסקנת הסוגיה (ובעיקר ע"פ רש"י). בדרך-כלל, על התשובה לכלול חילוקים או דעות שונות; יש לציין אותם בקצרה, ואם הגמ' מכריעה כדעה מסוימת יש לציין זאת. בהצלחה!

נושאי השאלות:

1. מחיצה (ב-ג: ד-ז: יא-יב)..... 273
2. מחויבות היחיד לעול הקהילה (ז-ח: ט. יא:יב)..... 276
3. פירוק שותפות וחלוקתה (ג. ז. יא-יג)..... 276
4. ענייני צדקה (ד. ח-יא. טז)..... 278
5. נבואה וכתבי הקודש (יב: יג-טו)..... 280
6. איוב - והאבות (טו-יז)..... 282
7. עניינים שונים (ג: ה-ו: ז: ט: י: יא: יב: יג)..... 284

1. מחיצה (ב-ג: ד-ז: יא-יב).

א) "השותפין שרצו לעשות מחיצה בחצר". שני פירושים (שתי לשונות בגמ'). מהם? (א) שהסכימו לעשות קיר בין חלקיהם בחצר; (ב) שרצו לחלק ביניהם את החצר (ב-ג).

ב) בהתאם לשני הפירושים הנ"ל, כיצד מתפרש המשך - "בונים את הכותל באמצע"? (א) עושים את הקיר יחד (כלומר, על חשבון שניהם), כיוון שעשו על כך מעשה קניין. (ב) אחד רשאי לכפות את רעהו לבנות קיר (על חשבון שניהם), מפני היזק ראיה; ואפילו החצר קטנה שאינה בתחלוקה, אם עשו קניין ממשי על החלוקה, שפל אחד החזיק בחלקו (ב-ג).

ג) שני הפירושים הנ"ל חולקים ביניהם האם "היזק ראיה שמיה היזק". באלו 5 מקרים מודים שכופה אחד את רעהו לבנות מחיצה? כאשר סמוך לחצר יש גג (שימוש אינו צפוי), או מפני בני רשות הרבים; כשהיה קיר ונפל; בגינה (עין הרע); בבית (ב:).

ד) במשנה נשנו ארבעה סוגי קירות, ובגמ' נזכרו עוד שתי מחיצות קלות. פרט אותם. גוויל (אבנים בלתי מסותתות); גזית (מסותתות); כפיסים (אריחים, חצאי לבנים וביניהם טיט); לבנים. 'הוצא ודפנא' (לולבי דקלים וענפי ערמונים); 'מסיפס בעלמא' (יתדות עצים נמוכים נעוצים בקרקע) (ב: ג. ד.) [ולגבי גגות הוזכרה גם מחיצת עשרה טפחים (ו:)].

ה) מהו עביו של כל אחד מארבעת סוגי הקירות המקובלים? גוויל 6 טפחים; גזית 5; כפיסים 4 (כולל טיט בין שני האריחים, בשיעור טפח; "א שבטיט עם חצץ צריך יותר; ו"א שבו מדובר דווקא); לבנים 3 טפחים (ב. ג).

ו) האם העובי הנזכר כולל את הטיח שעל האבנים? מסתבר שכן (ג:).

ז) לפי מה נקבע סוג המחיצה שתיבנה בחצר? האם זה מובן מאליו? הפל כמנהג המדינה. מובן מאליו; ונזכר במשנה לרבות מקום שבו נהוג במחיצת הוצא ודפנא (ד).

ח) מהי "אמה טרקסיך", וכיצד הדבר קשור לסוגייתנו? מחיצת קיר בעובי אמה ובגובה 30 אמה, שבנה שלמה להפריד בין קודשהקדשים ובין ההיכל. הוצא בסוגייתנו כניסיון להוכיח שבגזית אפשר להגביה את הקיר בלי להוסיף על העובי 5 טפחים לכל גובה 4 אמות (ונדחה, ששם היה טפח יתר והוא אפשר להגביה הרבה. ועי' בתוס' אפשרות דחייה נוספת) (ג).

ט) "לפיכך אם נפל הכותל המקום והאבנים של שניהם", מה החידוש? אי"פ שנפלו האבנים לרשות אחד מהם, או שאחד פינה אותן לרשותו - אין השני נחשב 'מוציא מחברו' (ד).

י) האם שותף כופה את רעהו בגינה ובבקעה? תלוי במנהג. וכשאין מנהג, בגינה כופה, ובבקעה לא (ד. בין לאביי ובין לרבא)

יא) מהי "חזית" ואיזו בעיה היא באה לפתור? הבעיה, שכאשר אחד בנה את הקיר לבדו, בחלק שלו וללא השתתפות רעהו, יש צורך לסמן זאת כדי שאם ייפול הקיר יידעו שהמקום והאבנים שלו. לכן עושים 'חזית', והיא - רב הונא: כופף ראש הקיר כלפי חוץ; ו"א כלפי פנים (וקשה, שלשון המשנה "חזית מבחוץ"!). ר' יוחנן: טח בטיט אמה מבחוץ (ד.:

יב) כיצד עושים "חזית" במחיצת לולבים וענפים? רב נחמן: מטה ראשיהם החוצה וטח בטיט; אביי: אין תקנה ב'חזית' אלא יכתבו שטר (ד.:

יג) באיזה מקרה עושים "חזית" משני הצדדים, ולשם מה? אם בנו מדעת שניהם, לרבינא מדובר בגדר ענפים (ולאפוקי מאביי שאמר שאין מועילה בהם 'חזית'), ולרב אשי (וכצ"ל לאביי) מדובר שאחד קדם ועשה 'חזית' מצדו, ותנא תקנתא לרמאי קמ"ל (ד. ועי' תוס')

יד) בתיבא זקקה- האם אפשר לכפות בניית מחיצה בין שני גגות סמוכים? הסבר. לדעת שמואל לא, כי תשמיש הגג ארעי. רב נחמן: צריך מחיצה בגובה 10 טפחים, שיראה כגגב אם יעבור (ו.:

טו) כנ"ל, בין חצר לגג - האם זה תלוי בהפרש גובה? בין חצר לגג צריך מחיצה מפני היזק דאיייה (מוסכס, ב.:. ואם החצר גבוהה מן הגג - לשמואל א"צ, ולרב נחמן צריך מחיצת עשרה שיראה כגגב אם יעבור (ו.:

טז) שני בתים וביניהם רה"ר - האם כופים לעשות מחיצה? אביי: כל אחד מחויב לעשות מחיצה מן הצד שלו לחצי גג ומעט יותר (ואף שקדם אחד וגדר אצלו, אינו חייב לסיים לגודר לשני בתשלום) (ו.:

יז) מה דין שתי חצרות סמוכות שיש הפרש גובה ביניהן? זו מעל זו - רב הונא: התחתון בונה הקיר מלמטה, והעליון ממשיך מפנגדו ומעלה. רב חסדא ותנ"ה: הכל יחד (ו.:

יח) חשך רן-כ- קיר שבין חצרות נפל, עד איזה גובה כופים זה את זה לבנות? ארבע אמות (ה.:

יט) סירב האחד להגביה יותר מהנ"ל ורעהו הגביה לבדו, ואח"כ בנה (המסרב) סמוך לו קיר אחר - מה הדין? גילה שנח לו, וחייב להשתתף בכל הקיר שבנה הראשון (ה.:

כ) בשני המקרים הנ"ל, באו שניהם אח"כ לדין כשאחד תובע את רעהו שלא שילם על בניית הקיר. מה יפסקו הדיינים, ומדוע? במקרה הראשון - קיר 4 אמות, חזקה ששילם, כיוון שחייב זה מוטל עליו מן הדין ודאי לא היה רעהו בונה לבדו. במקרה השני - שזה הגביה את הקיר וכו' - חזקה שלא שילם, שאין חיובו גלוי וידוע, ואין אדם עשוי 'להתנדב' במקרה כזה לשלם לפני שבי"ד מחייב אותו (ה. ורש"י)

כא) סמך (המסרב) קיר לחצי הקיר שהגביה רעהו - האם דינו כסומך לכולו? רב הונא: כן, אא"כ תחם תוספת זו בקיר שלישי; רב נחמן: משלם רק לפי מה שסמך, אא"כ שם בו קורות באופן שברור שיגביה עוד (ו.:

שאלות בקיאות בבא בתרא פרק ראשון - 'השותפין' 275

כב) הגביהו אחד והכיץ בו חלונות להנחת קורות לצד רעהו - האם זו ראייה שרעהו שילם? הסבר. לא, ואפילו חיפה את החלונות בנסרים להגן על הקיר, אין בזה ראייה, שכן אדם עשוי לבנות כן כדי שפשרעהו יתנצח להשתתף לא יצטרכו לזעזע את הקיר ביצירת חלונות אלו (ו.)

כג) §הקצו - גדר סביב שדותיו, ונמצא שכנו מגודר משלוש רוחות - האם יכול לחייבו להשתתף בעלויות הגדרות? לא (ד:)

כד) עמד שכנו וגדר את הרוח הרביעית - מה דעת רבי יוסי בזה? הסבר. ר' יוסי מחייבו להשתתף בעלות כל הגדרות. רב הונא: ישלם לפי כל העלות; חייא בר רב: ישלם לפי דמי גדר קנים (ד:)

כה) לאור שיטות האמוראים בדעת ר' יוסי, מה ההבדל בין דעתו ובין דעת ת"ק? פרט! לדעת רב הונא, לת"ק משלם רק לפי דמי גדר קנים זולים (ולא כל העלות כר' יוסי). לחייא בר רב, דעת ת"ק - א: משלם רק שכר שומר; ב: רק עבור הרוח הרביעית; ג: הרוח הרביעית, אך אם השכן (המוקף) גדרה ישלם חצי מכל הגדרות; לישנא אחרינא: ת"ק מחמיר שבכ"מ ישלם, ולר' יוסי אם המקיף גדרה לא ישלם המוקף (לא כשמואל שר' יוסי אינו מחלק) (ד:)

כו) כאילו שיטה בדיוק נפסקה ההלכה? כרבי יוסי ולפי מה שהסביר בדעתו רב הונא (רבא; ה.)

כז) §ססא!- הבונה קיר מול חלונותיו של שכנו, והציע לו שיבנה לו את כל ביתו מחדש (ויגביה החלונות) וגם ידאג לו לדירה בינתיים - האם השכן חייב להסכים להצעה מתחשבת זו? רב חמא (וקלכה): לא, ואפילו אין הבית לדירה אלא משמש לו למחסן (ז:)

כח) בית ועלייה, שקעו הקירות ובעל העלייה מסרב להתפנות לצורך שיפוץ למרות הצעה מתחשבת מצד בעל הבית. האם הדין עמו? פרט את החילוקים. רב חמא (וכן הלכה): הדין עמו, אא"כ ירדו קורות רצפת העלייה לתוך 10 טפחים של הקרקע (רשות הבית, ואינו משועבד לעליון). ואם התנו על כך מראש, כופים את העליון - מר זוטרא ב"ר נחמן: כשאין גובה הבית כחצי סכום ארכו ורחבו; רבא ע"פ רב הונא ב"ר יהושע: כשאינו יכול לשאת חבילת קנים ארוכים ולהסתובב עמה (ז:)

כט) אחים חלקו טרקלין וגינה שלצדו, ובעל הגינה הזדרז ובנה קיר חוצץ - האם בעל הטרקלין יכול לעכב? מדוע? רב חמא: הדין עמו ואין בעל הטרקלין יכול לעכב; כשמואל, שלאחים שחלקו אין טענות על אור חלונות, דרך, סולמות ואמת המים; וכן הלכה; לא כרב, החולק (ז:)

ל) דייר שביתו פתוח למבוי, ורוצה להסב פתחו למבוי אחר - האם בני המבוי האחר רשאים למנוע ממנו? כן (ר' אמי, יא:)

לא) יש לו פתח סתום (למבוי), ורוצה לפתחו - האם רשאים השכנים למנוע ממנו? לא, אא"כ בעת הסתימה סולקו מזוות הפתח והמשקוף (יא:)

לב) מבוי הפתוח לדרך עיר אחרת, ובני העיר רוצים לסתמו - האם בני העיר האחרת רשאים למנוע זאת? מדוע? רשאים למנוע (ואפילו יש דרך אחרת), שזו דרך שרבים החזיקו ואסור להפקיעה מהם (יב:)

לג) מבוי המפולש לרה"ר, האם בני רה"ר זכאים למנוע הצבת דלתות בתוכו? כן (אפילו בתוך חלל המבוי, זימנין דדחקי בני רה"ר ועיילי טובא) (יב:)

2. מחויבות היחיד לעול הקהילה (ז-ח: ט. יא.:

א) האם תושבי החצר כופים זה את זה להשתתף בהתקנת דלת ובית-שער? פרט. כן, ובלבד שיעשו ביתהשער חוץ לה ואינו ננעל מבפנים, שיוכלו לשמוע עני הצועק. רשב"ג חולק: לא כל החצרות ראיות לביתשער, אלא הסמוכות לרה"ר (ז):

ב) באלו אמצעי ביטחון מחויבים תושבי העיר להשתתף? חומה, דלתות שערים ובג"ח. רשב"ג חולק: לא כל העיירות ראיות לחומה, אלא הסמוכות לגבול (ז):

ג) לפי מה קובעים כמה ישלם כל תושב לצורך חומת העיר? ר' יוחנן: גובים מפל אחד לפי ממונו; ור"א: [תוס': וגם] לפי קרבת ביתו לחומה (ז):

ד) לפי מה מחויב כל תושב באירוח חיילי המלך? לפי נפשות הדרות בבית (יא):

ה) האם תלמידי-החכמים מחויבים להשתתף במס החומה? ר' יהודה נשיאה הטיל מס חומה על החכמים. אך אמרו רב יהודה, ריש לקיש, ר' יוחנן ורנב"י שת"ח אינם צריכים שמירה (5 פסוקים הובאו לראיה) (ז-ח):

ו) האם ת"ח מחויבים להשתתף בכריית באר? מחויבים להשתתף בתשלומים, אך אין להוציאם בעצמם לחפור בפומבי (ח):

ז) במה חייבים יתומים להשתתף עם הציבור? מסי ביטחון לכל סעיפיהם, וכל דבר שהם נהנים ממנו. ולא לצדקה ולפדיון-שבויים; ורבה גבה מיתומי עשיר כדי להחשיבם. רב פפא גבה מיתומים מס לכריית באר חדשה, ואמר שאם לא ימצאו מים יחזירו להם (קטנים אינם יכולים למחול) (ח):

ח) מאימתי אדם נחשב כאחד מאנשי העיר ומתחייב להשתתף בתמחוי לענייה, בצדקה, במלבוש, ובקבורה? ומתי במסי שמירה? במאכל לעניי עולם - לאחר 30 יום, בצדקה לעניי העיר - 3 ימים, בהלבשת עניי העיר - 6, בקבורה - 9. ובמסי שמירתה - לאחר 12 חודש; ואם קנה בה ביתדירה - מיד; רשב"ג: אפי' קנה קרקע כלשהי; תנא אחר בשמו: קרקע הראויה לביתדירה (ח. יא):

ט) כיצד גבאי הצדקה יכול לטפל בסרבני תשלום? קמשפנים אותם, אם מדובר באנשים אמידים, ואפילו בער"ש (ח):

י) העובר על מה שקצבו הקהל, כיצד מטפלים בו? קונסים אותו (וכן אומנים ביניהם, אך אם יש במקום חכם חשוב - רק אם התנו בפניו) (ח: ט):

3. פירוק שותפות וחלוקתה (ג. ז. יא.-ג):

א) שותף בשדה יכול לכפות על שותפו לחלוק אם יש בה שיעור ראוי לכל אחד מהם. מהו השיעור? פרט. שיהיה לכל אחד כדי זריעת 9 קבים; ר' יהודה: 4 וחצי (במקומו האדמה טובה); ובבבל - כדי חרישת יום, בקיץ (וטרם יזרע יספיק לחרוש פעמיים ביום 1); או: בעת הזריעה (בקרקע קשה, והחרישה בקיץ אורכת יומיים) (ב):

ב) מה השיעור הראוי לחלוקת גינה? שיהיה לכל אחד כדי זריעת חצי קב; ר' עקיבא: רבע קב (יא):

ג) מה השיעור הראוי לחלוקת כרם? (כתוב את החילוק). בא"י - שיהיה לכל אחד כדי זריעת 3 קבים; ובבבל - שלוש שורות של 12 גפנים, כעדור אדם ביום (ב):

ד) מה השיעור לחלוקת בור השקיה? שיהיה לכל אחד כדי השקית שדה ביום (ב):

שאלות בקיאות בבא בתרא פרק ראשון - 'השותפין' 277

ה) מה הפלל לגבי השיעורים לחלוקת טלית, אולם, בית-בד וכיו"ב? כל ששמו ישאר אף אחרי שיחלק. כלומר, שימשיך להיות ראוי לתשימו (יא.)

ו) מה השיעור הראוי לחלוקת זקק? ארבע אמות על ארבע אמות לכל אחד (יא.)

ז) האם חצר מתחלקת לפי מספר הפתחים או לפי מספר הבתים? רב הונא: לפי מספר הפתחים (שחילק האב); רב חסדא, ותניא כוותיה: כל פתח מקבל 4 אמות, והשאר מתחלק לפי מספר הבתים (יא.)

ח) בחלוקת חצר, כל פתח מקבל ארבע אמות. מדוע? כדי פירוק משאו, שאין להכניס את החמור הביתה, שהפלים שבבית יינקו (יא: ורש"י)

ט) האם ארבע האמות כלולות בשיעור הראוי לחלוקה (הנ"ל)? האם זה מוסכם? אינן כלולות. מוסכם (יא, ר' יוחנן, והגמ' מכריחה כן מסתירה בין המשנה לברייתא)

י) האם גם פתח שנסתם מקבל ארבע אמות בחצר? כן, אא"כ בעת הסתימה סולקו מזוזות הפתח והמשקוף (יב.)

יא) האם שער של אכסדרה מקבל ארבע אמות בחצר? מדוע? רב הונא: לא, שיכול לפרוק משאו בתוכה; אא"כ מוקפת דפנות ואפילו אינן מגיעות לתקרה (יא:)

יב) ומה דין בית שחציו מקורה? האם הדבר תלוי באיזה צד הקרוי? רב נחמן: אין לפתחו ארבע אמות, שאפשר להכניס את החמור לחלק הבלתי מקורה ושם לפרוק. ואין משנה מהו צד הקרוי (יא:)

יג) פתחי בית-שער, לול-תרנגולים ומדרגות למרפסת - האם מקבלים ארבע אמות בחצר? לפתח בית-שער (הסמוך לבית) יש ארבע אמות. וכן למדרגות למרפסת, ואין משנה כמה משפחות משתמשות בהן. אך לפתח לול-תרנגולים אין יכולים לטפס (יא:)

יד) בחצר, בור גרעיני תמרים השייך לאחד הדיירים. מה דינו בעת חלוקת החצר? מקבל ארבע אמות לכל רוח, ואם מיוחד לו פתח - רק לפני הפתח (יא:)

טו) אחד הדיירים רוצה לגדור סביב ארבע האמות של פתחו. האם שכניו יכולים למנוע ממנו? מדוע? כן, שפאריך להם את הדרך ומאלץ אותם להקיף (רב הונא, יא:)

טז) חצר שאין בה שיעור חלוקה, ושניהם רוצים לחלוק - האם רשאים? והאם כופים זה את זה לבנות קיר? מדוע? בהסכמת שניהם רשאים לחלוק; ומאז שבררו חלק כל אחד והחזיק כל אחד בחלקו אין יכולים לחזור בהם, ואחד כופה את רעהו לבנות קיר מפני היזק דאיה, לפי הלשון בגמ' דהוי היזק (ג.)

יז) בדבר שאין בו שיעור חלוקה, יש מחלוקת אמוראים האם אית דינא ד'גוד או אגוד'. מה הכוונה? מילולית: משך או שאני אמשך. המבקש לחלוק יכול להכריח את המסרב לבחור האם לקנות את חלקו של המבקש או למכרו לו (יג. בלשון רש"י 'קוץ לי דמים' ביאר בב"י ח"מ קעא, ה: "חקוץ אתה דמים בעד חלקי ואם ארצה אתן לך שיעור אותם דמים ואקח חלקך, ואם לא ארצה תן לי דמים שקצצת ותקח חלקי; או אקוץ דמים בעד חלקך, ואם תרצה תתן לי שיעור אותם דמים ותקח חלקי, ואם לא תרצה אתן לך דמים שקצצת ואקח חלקך". אך בדרישה שם פירש ש'קוץ' שאמר רש"י כוונתו חיתוך השותפות: "קנה לך בסך זה או אני אקנה באותו סך")

יח) מה נראית מסקנת הסוגיה בדין זה? יש דין 'גוד או אגוד' (תנא, אמימר. יג.)

יט) האם המחלוקת הנ"ל אמורה גם לגבי עני ועשיר שפרשו מאביהם מרחץ פרטי? מדוע? לא; כי לעני אין אפשרות (מציאותית) לקנות את חלק העשיר, ואין כאן שתי אפשרויות (יג.)

כ) ומה לגבי אחים שיִרְשׁוּ שתי שפחות, האחת מבשלת והאחת אורגת? מדוע? חלוקה שאחת לזו ואחת לזו 'טל אתה את היקרה ושלם ההפרש או אני אֶטֶל אותה ואשלם' אינה 'גוד או אגוד', ששתייהן נצרכות ועושות פעולות שונות וכל אחת אין בה כדי לֶאֱחָד (וא"כ אין בהן דין חלוקה). אלא חלוקת שתייהן יחד 'קח שתייהן וְשֶׁלֶם או שאני אקח ואשלם' - זה 'גוד או אגוד' (ג: ורש"י)

כא) האם יכול שותף להכריח את רעהו לחלוק באופן שרעהו יקבל שיעור הראוי והוא פחות? כן; ורשב"ג חולק (אין לי כסף, ו'שונא מתנות יחיה'), ולרב נחמן אין רשב"ג חולק במקרה זה אלא ב'גוד או אגוד' (ג:)

כב) מה אסור לשותפים לחלוק לשני חלקים אפילו שניהם רוצים? האם יש אופן שמותר? כתיב הקודש (ספרי התנ"ך, על קלף). שמואל: אם הם 2-כרכים נפרדים מותר (ג:)

כג) אחים החולקים ירושה, האם הבכור יכול לכופם שחלקוֹ־הַכְּפוּל יהיה ברצף אחד? כן (ב:)

כד) ומה הדין בַּיָּבָם שמקבל חלק האח המת? מדוע? אביי: כן, שְׁהִשְׁנָה לַבְּכוֹר ('והיה הבכור'); רבא: לא, הווייתו כבכור (לקבל שני חלקים) אך חלוקתו אינה כבכור (ב:)

כה) ומה הדין במי שקנה קרקע על גבול שדה אביו בחייו, ועתה רוצה לקבל חלקו בסמוך? כתוב את החילוקים. רבה: כופים את אָחִיו לתת חלקו סמוך לשדהו (כופים על מידת סדום); רב יוסף: יכולים לטעון (בשדה המושקית בגשמים, רש"י) שחלק זה טוב עבורם. וכן חלקו (במושקית בידי אדם) כשלכל שדה שם יש אֲמִתִּים (שמה אמה זו תיבש). לשתייהן אֲמִתִּים אחת - רב יוסף: כופים לתת לו חלק סמוך לשדהו; ומתקיף אביי. ובכולן הלכה כרב יוסף (ב:)

כו) שני אחים החולקים שדה, נהר במזרחה ואֲמִתִּים־מִים בצפונה - כיצד יחלקו? מחלקים אותה באלכסון (ל-8 חלקים) כדי שיהיה לשניהם בשווה סמוך לנהר ולאֲמִתִּים־הַמִּים (ג:)

כז) אחים שחלקו, אחד נטל שדה־כרם ואחד שדה־תבואה, האם בעל הכרם זכאי לארבע אמות (כדי עבודת הכרם) בשדה התבואה? כן; כשחלקו בשומה (וחישבו את עלוי הכרם על השדה חזקה שזה כולל את ארבע האמות הללו) (ז:)

כח) על איזה דין נאמר בפרקנו 'והזהרו בהן שהלכות קבועות הן'? האם יש חולק עליו? נאמר בדברי שמואל, שלאחים שחלקו אין טענות על אורחולונות, דרך, סולמות ואֲמִתִּים (וכן הלכה). אך רב (הגהת הב"ח) חולק על שמואל (ז:)

4. ענייני צדקה (ד. ח. יא. טז.)

א) באיזה הקשר מופיע בפרקנו העיסוק הנרחב בענייני צדקה? במסגרת הדיון במחויבויות הפרט לשאת בעול הקהילה, והמשנה המגדירה מאימתי נחשב אדם מאנשי העיר לנשיאה בחובות ציבוריים ובמסים שונים, וחלק מהם ענייני צדקה (ח:)

ב) "קופה של צדקה נגבית בשנים ומתחלקת בשלושה". מדוע? צדקה נגבית בשניים - שזו שדרה (שהרי ביד הגבאים למשכן על כך. ואין עושים שדרה בפחות משניים, שנאמר 'וְהָם יִקְחוּ אֶת־הָזֶהב'). ומתחלקת בשלושה - כדיני ממונות (ח:)

ג) ומה הדין בתמחוי? מדוע? נגבה בשלושה, ומתחלק בשלושה - שהגבייה והחלוקה סמוכים, והחלוקה היא כדיני ממונות (ח:)

ד) איזה תפקיד יכול למלא אדם יחיד? נאמן כגזבר (ח:)

ה) מתי מתחלק התמחוי ומתי הצדקה? התמחוי בכל יום, הצדקה בערב־שבת (ח:)

שאלות בקיאות בבא בתרא פרק ראשון - 'השותפין' 279

ו) האם קופת צדקה מתחלקת רק לדיירי העיר? ותמחוי? הצדקה לעניי העיר, התמחוי אף לעניי העולם (ח:)

ז) מה עושה גבאי-צדקה שבהיותו בשוק מצא כסף או החזירו לו הלוואה? לא יניח המעות בארנקו, אלא בארנק-הצדקה, ובביתו ייקחן משם (מפני חשד) (ח:)

ח) האם מעות צדקה נמנות זוגות-זוגות? מדוע? לא, מפני החשד (ח:)

ט) כשאין עניים לחלק להם, למי פורטים את כסף-הצדקה ומוכרים את מזון-התמחוי? מדוע? פורטים לאחרים ולא לעצמם, וכן בתמחוי - מוכרים לאחרים; שלא יחשדום שפורטים ומוכרים לעצמם בזול (ח: ורש"י)

י) האם שואלים גבאי-צדקה להיכן הוציא את הכסף? מניין זה נלמד? לא, שנאמר ביואש "ולא יחשבנו את-האנשים... כי באמנה הם עשים" (ט.)

יא) באלו אופנים אפשר לשנות ייעוד מעות קופה או תמחוי? בהחלטת בני העיר (ח:); וכן בהתניה מראש, או בהחלטת החכם המובהק שהפל גובים על דעתו (בגמ' מפורש לגבי נידון דומה, ויש ללמוד ממנו)

יב) בא עני וביקש 'פרנסוני' או 'כסוני', האם נותנים לו מיד, או שמנדיקים תחילה שאינו רמאי? נמק. רב הונא: בודקים למזונות, ולא לכסות: מן הסברה - ערום מתבוזה יותר; מן המקרא - "הלא פרש לרעב" - פרוש, ו"כיתרקה ערם וכסיתו" מיד. רב יהודה: להפך: מן הסברה - רעבון הוא צער גדול; מן המקרא - "פרס לרעב" מיד, ו"כיתרקה ערם" כשייראה לך. ותניא כוותיה דרב יהודה (ט.)

יג) עני העובר ממקום למקום, בכמה מזון מציידיים אותו גבאי הצדקה? אין פוחתים לו מככר לחם הנקנית בפניו כשארבעה סאים חיטים בסלע, דהיינו רבע קב = 6 ביצים שהן מזון שתי סעודות (ט. ורש"י [ועי' עירובין פב:])

יד) ואם לך בעיר או שובת בה, מה נותנים לך? לך - מיטה וכר. שובת שם - 3 סעודות (ט.)

טו) ואם מסובב על הפתחים? א"צ לתת לו מהקופה אלא מתנה מועטת (ט.)

טז) איזוהי הצדקה המובחרת, המצילה ממייתה משונה? כשאין הנותן והמקבל יודעים זה את זהות זה; כגון שנותן לגבאי צדקה (י:)

יז) האומר 'סלע זו לצדקה בשביל שיחיו בני' - האם זה טוב? ביהודי כן; אך בגויים לא כי אינו נותן אלא ע"מ כן ואם אין תקוותו מתממשת מתחרט על שנתן (י: ורש"י)

יח) האם יש לגבאי לקבל צדקה מגויים? מדוע? אסור, שזו זכות להם המעכבת את נפילתם; אם לא מפני שלום המלכות, ואז יחלק את הכסף לעניים גויים, אם אפשר, כפי שעשה רבה בכסף שקיבל מאיפראהורמיז (י:)

יט) "וְחֶסֶד לְאֲמִים חֲטָאת" - 4 תנאים מסבירים שהחסד שעושים הגויים הוא חטא; מדוע? ר' אלעזר: אינם עושים אלא להתגדל; ר' יהושע: שתימשך מלכותם; רבן גמליאל: להתיהר; ר' אלעזר המודעי: לחרף אותנו (י:)

כ) כיצד מסבירים ריב"ז ור' נחוניה בן הקנה את הפסוק הנ"ל? ריב"ז: כשם שחטאת מכפרת על ישראל - צדקה מכפרת על האומות. בסוף שיבח את דברי ר' נחוניה: "וְחֶסֶד" נמשך עם "צדקה תרומס-גוי" ומדובר בישראל, ו"לאמנים - חטאת" (י: [עי' מהרש"א ובן יהודע])

כא) מפני מה נענש דניאל, ומדוע בבא בן בוטא לא נהג לפי הלכה המתבקש מזה? דניאל נענש מפני שיעץ לנבוכדנצר לעשות צדקה לעניים כדי לדחות את הפורענות שחלם שתבוא עליו. בכל זאת, בבא בן בוטא יעץ להורדוס לבנות את בית המקדש, אם מפני שהורדוס עבד המחויב במצוות ואינו גוי, ואם מפני שבית המקדש אינו יכול להיבנות אם לא ע"י המלכות (ד.)

כב) מה נלמד מן הפסוק "אני בצדק אֶחֶזָה פְּנִידָה" (2) ר' דוסתאי: הנותן פרוטה לעני זוכה ורואה פני שכניה; ר' אלעזר נתן פרוטה לעני ואח"כ התפלל (י).

כג) "...כך חסרונותיו של אדם קצובין לו מראש השנה". מה הסיפור המובא בהקשר זה? רבן יוחנן בן זכאי חלם על אחייניו שעתידיים להיחסר בשנה זו 700 דינר, ובמהלך השנה לחץ עליהם והוציא מהם 683 דינר לצדקה. בערב יוה"כ באו אליהם שוטרי הקיסר, אמר ריב"ז: אל תדאגו, הם לוקחים מכם רק 17 דינר (ולא סיפר מראש כדי שתהיה המצווה לשמה) (י).

כד) היכן מוזכרים בפרקנו "אשה ושבעת בניה"? בנימין הצדיק, הממונה על הקופה, פרנס משלו אשה ושבעת בניה בעת בצורת; וזכות זו היא שעמדה לו אח"כ להינצל ממיתה ולקבל תוספת 22 שנה לחייו (יא).

כה) בפרקנו, אדם נכבד עשה חסד עם אלמנות, בלי להוציא כסף. מי וכיצד? איוב, כששמע על אלמנה שאינה מצליחה להתחתן, דאג להשמיע שהיא קרובתו או שדאג בעצמו להשיאה (יולב אלמנה ארניף) (ז).

כו) לכמה ברכות זוכה הנותן פרוטה לעני, ולכמה המפייסו בדברים? הנותן פרוטה לעני - 6 ברכות (אז יִקָּע פֶּשֶׁחַ אֲוֶדָה וכו'). המפייסו בדברים - 11 (וְזָרַח בַּחֶשֶׁךְ אֲוֶדָה וכו') (ט).

כז) "רודף צדקה וחסד ימצא חיים צדקה וכבוד", משום דרודף צדקה ימצא צדקה! (3) ר' יצחק: הרודף לעשות צדקה וחסד ימצא מעות לעשות צדקה; רנב"י: ימצא עניים הגונים (לעומת תפילת ירמיהו על אנשי עירו); ר' יהושע בן לוי: יהיו לו בנים בעלי חכמה, עושר ואגדה (י).

כח) ממה צדקה תציל? (2) מדין גיהנם, וממיתה משונה (י). (ועי' שבת קנו: שאפילו ממיתה עצמה)

כט) הָבֵא בקצרה דברים (נוספים) שנאמרו במעלת פעולת הצדקה ונותנה. (כ-7) שקולה ככל המצוות (רב אסי, ט); מצטרפת לחשבון גדול (ר' אלעזר, ר' חנינא); העושה בסתר גדול ממש רבנו (ר' אלעזר, ט); מקרבת את הגאולה (ר' יהודה); שלום ופרקליטים גדולים בין ישראל לקב"ה (ר' אלעזר ב"ר יוסי); כביכול נושה בקב"ה (ר' יוחנן, י); צדקתו עומדת לעד ומרומים ישכון (ר' אבהו, ר' אבא, י); (ועי' א.א.) המעלות שמונה מונבז

ל) "והיה מעשה הצדקה שלום", מה למדים מכאן? גדול המעשה יותר מן העושה (ר' אלעזר; ט).

לא) מה אמרו על המעלים עיניו מן הצדקה? כאילו עובד ע"ז (שנאמר בזה בְּלִיעֵל". ר' יהושע בן קרחה; י).

לב) "והעמדנו עלינו מצות לתת שלישית השקל בשנה", מה נלמד מכאן? (2) אל יימנע אדם לתת שליש שקל בשנה; שקולה צדקה כנגד כל המצוות (רב אסי, ט).

5. נבואה וכתבי הקודש (יב.: יג.-טו.).

א) מה ההקשר שבו נידון בפרקנו עניין דשאֲדָה צָהָר? חלוקת שותפות, שנאשר אין כדי לזה וכדי לזה נדרשת הסכמת שני הצדדים לחלוקה, אך - אומרת המשנה - בכתבי הקודש גם אז אסור אם הם בכרך אחד משום ביזיון כתבי הקודש (יא. יג.).

ב) האם מותר להדביק ספרים שונים מן התנ"ך לכרך אחד? מחלוקת. ר"מ: מותר להדביק מגילות תורה, נביאים וכתובים לכרך אחד גדול (רבי: מעשה שהכשרנו ספר תנ"ך מְדַבֵּק). ר' יהודה: חומשי תורה לכרך אחד, נביאים לכרך נפרד וכן כתובים. רבנן: כל ספר ב"ך בפני עצמו ואין להדביק (יג.).

- (ג) כמה קלף חֶלֶק צריך להשאיר בתחילת הפרך ובסופו? בתחילה רווח כדי גלילת עמוד ובסוף כדי גלילת כל ההיקף. רב אשי: בספרים, שיש עמוד בתחילתם ונגללים לסופם; אך בספר תורה - שיש לו 2 עמודים - כדי גלילת עמוד בתחילתו ובסופו (ג:ד).
- (ד) כמה רווח צריך להשאיר בין חומש לחומש, בין נביא לנביא, ובין נביאי תרי עשר? האם בכל אופן? בין חמש לחמש ובין נביא לנביא רווח 4 שורות, ובתרי־עשר 3. אך סיים ספר למטה - מתחיל מיד למעלה (אם יחתוך יבא יפה) (ג:).
- (ה) ארפו של ספר־תורה כהיקפו - הבא בקצרה שני מעשים בעניין זה. רב הונא כתב 70 ספרי תורה והצליח לכוון כך רק באחד. רב אחא בר יעקב כתב 1 על עור עגל והצליח (ד).
- (ו) מה ההבדל בין ס"ת ובין שאר הספרים בעניין הגלילה וכיוונה? בשאר ספרים, יש עמוד בתחילתם ונגללים לסופם; אך לספר־תורה יש לו שני עמודים, ונגלל לאמצעו (ד).
- (ז) מהן מידות ס"ת (ארפו), בגוויל ובקלף? דבי: בגוויל 6 טפחים, בקלף איני יודע (ד).
- (ח) מהי "פרשת בלעם" ולצורך מה נזכרה? נבואת בלעם ומשליו (פרשת בלק), גם אותה כתב משה אף שאינה עוסקת במשה ובמעשיו (יד: ורשי')
- (ט) מי כתב את שמונת הפסוקים האחרונים שבתורה? האם יש לזה השלכה על הלכות קריאת התורה? ר' יהודה: יהושע כתבם; ר' שמעון: כתב משה מפי ה', בדמע; ומ"מ אין מפסיקים בקריאתם בציבור, כיוון שהשתנו (טו).
- (י) מהו סדר ספרי הנביאים, ומדוע אינו תמיד כרונולוגי? יהושע, שופטים, שמואל, מלכים, ירמיה, יחזקאל, ישעיה ותרי עשר. מלכים סופו פורענות, וירמיה כולו, ויחזקאל תחילתו; סוף יחזקאל נחמה וכן ספר ישעיה. ולבסוף שנים עשר שבהם חגי זכריה ומלאכי שהיו אחרוני הנביאים (ד:).
- (יא) מיהם פותבי ספר יהושע? יהושע, ובסוף אלעזר ופינחס (טו).
- (יב) מדוע נביאי תרי עשר קבצו יחד? כל ספר בפני עצמו הוא קצר, ועלול ללכת לאיבוד (יד: לגבי הושע)
- (יג) מהו סדר ספרי הפתובים? ומה משמעותו? הסדר כרונולוגי (עפי"רש"י בהנחה שאיוב בימי מלכת שבא היה, ושיר השירים כתב שלמה לעת זקנתו) - רות, תהלים, איוב, משלי, קהלת, שיר השירים, איכה, דניאל, אסתר, עזרא ודברי הימים (ד:).
- (יד) מי היה שותף בחיבור ספר התהלים? דוד כתבו ע"פ עשרה זקנים - אדם, מלכי־צדק, אברהם (הוא "איתן האֶזְרָחִי"), משה, הימן, ידיתון, אסף, שלושה בני קרח (ד:).
- (טו) אלו ספרים כתב שמואל הנביא? ומי השלים את הספר? ספר שמואל - חציו, והשלימוהו גד החוזה ונתן הנביא; שופטים ורות (ד:טו).
- (טז) מי כתב את ספר איוב, לפי הברייתא? האם זה מוסכס? משה רבנו. אינו מוסכס, ישנם תנאים ואמוראים הסוברים שאיוב חי מאוחר יותר מימי משה (טו).
- (יז) מהן מידות ארון־הברית באמות? וכמה הם בטפחים? אמתיים וחצי ארכו ואמה וחצי רחבו ואמה וחצי קומתו. ר' מאיר: באמות של ששה טפחים (15x9x9); ר' יהודה: של חמשה טפחים (12.5x7.5x7.5) (ד:).
- (יח) האם ספר־התורה שכתב משה רבנו היה מונח בתוך הארון? לר' מאיר כן; לר' יהודה לא (אלא בארגו ששלחו הפלשתים, ולפני כן על מדף חיצוני) (ד:).
- (יט) מה מונח בתוך הארון? לוחות הברית; שברי הלוחות הראשונים; השם וכל כינויו. ולר' מאיר גם ספר התורה. ולר' יהודה עמודי הכסף (ד:).

(כ) בפרקנו דברי אגדה בנושא זה. באיזה הקשר הם מופיעים כאן? ר' יוסי אמר על דברי סומכוס "אין אלו אלא דברי נביאות (בלא טעם - רש"י ותוס") שקרא לדברי חכמים נבואה (יב. ורש"י)

(כא) "חכם עדיף מנביא". מובא לזה מקור מן המקרא ומקור מן הסברה. הבא אותם. "ונביא לבב חכמה" (קטן נתלה בגדול); לפעמים אדם אומר דבר ונמצא שכיוון להלכה למשה מסיני (יב.).

(כב) ממי הנבואה ניטלה, למי היא ניתנה, וממי כלל לא ניטלה? ניטלה מן הנביאים, ניתנה לשוטים ולתינוקות, ומן החכמים לא ניטלה (יב.).

(כג) הַזְכֵּר שני מעשים המובאים בעניין זה. מר ב"ר אשי הבין ששעתו להיות ראש ישיבה מדברי שוטה. בת רב חסדא השיבה לאביה שרוצה גם את רמב"ח וגם את רבא, ורבא אמר "ואני אחרון" (יב.).

(כד) מי היו "סוף נביאים"? חגי זכריה ומלאכי (יד.)

6. איוב - והאבות (טו.-יז.)

(א) מי היה יָסָא ובאיזו תקופה? 10 דעות (!) נאמרו בזה. נֶסֶה לכתוב בקצרה כמה שתוכל. 1. "א: בימי יעקב (ונשא את דינה, "קָדְבַר אַחַת הַנְּבִלּוֹחַ" "כִּי נִבְלָה עֵשָׂא"); 2. ר' לוי בר לחמא ותנא: בימי משה ("אָפּוּ... וְיַחֲקִי" "וּבְמָה יִנְדַע אָפּוּא" "חֲלַקְתָּ מַחֲקֵק סְפוּן"); 3. רבא: בימי המרגלים ("עוֹיֵן", גוי ומִגֵּן עליהם ל"עֵץ"); 4. רבי אלעזר: בימי השופטים ("הַבֵּל"); 5. ר' נתן: בימי מלכות שבא ("יַחֲפֵל שְׂבָא"); 6. רבנן: בימי כשדים (מוזכרים); 7. ר' יהושע בן קרחה: אחשנדרוש ("וְלֹא נִמְצָא נְשִׁים יְפוֹת"); 8. ר' יוחנן ור' אלעזר: מְעוֹלֵי הַגּוֹלָה (ובית מדרשו בטבריה); 9. "א: היה חסיד ונביא שבאומות (לא יאוחר מִמֶּשֶׁה, שאחריו לא שָׁרְתָה שְׂכִינָה עַל גּוֹיִים) וַחֲרָף וּנְכַפֵּל לוֹ שְׂכָרוֹ בְּעוֹהֲזֵי לְטַרְדּוֹ מֵהַעוֹה"ב. 10. ו"א: לא היה, אלא מְשַׁל (והקשו עליו, אֵךְ עִי' דְּבִרֵי הַרַמְבַּם בְּמִרְנַת ח'ג פ"ב).

(ב) כמה זמן חי? 210 שנה (70+140. טו: ורש"י)

(ג) נֶסֶה לתאר במלים ספורות את מצבו וממונו של איוב בטרם אסונותיו. עוֹשֵׁר, נַחַת, מַעֲיִן הַעוֹלָם הַבָּא, צַדִּיקוֹת מוֹפְלָגַת (טו:-טז).

(ד) מה דרשו בגמ' על הפסוק "ומעשה ידיו בִּרְכָתָהּ"? כל הנוטל פְּרוּטָה מֵאִיּוֹב מִתְבָּרַךְ (טו:)

(ה) הַשְּׁטָן נוטל משקל נרחב בסיפורו של איוב; מאמר מפורסם עוסק בזהותו, מהו? רִישׁ לְקִישׁ: הוּא הַשְּׁטָן הוּא יַצְרֵהֶרַע הוּא מֵלֶאכֶּה־מֵמוֹת (טז).

(ו) מהי מְגִמְתּוֹ של השטן במעשה איוב? על מי עוד נאמר כאן בדומה לזה? ר' לוי: כוונת השטן כאן לטובה, שלא תִשְׁכַּח בְּגִלַל אִיּוֹב אֶהְבֵּת הַקְּבָה לְאַבְרָהָם. וכן פנינה התכוונה לשם שמים, ציערה את חנה כדי שתתפלל (טז).

(ז) בגמ' מתואר עימות-כביכול שהיה לאיוב מאחורי הקלעים. כנגד מי? אַבְרָהָם אַבִּינוּ (טו:-טז).

(ח) כתוב יתרון אחד (לכאורה) לכל אחד משני הצדדים הנ"ל. גדול הנאמר באיוב (תם וישר... וסר מְרִיעַ) יותר ממה שנאמר באברהם. מאיך, איוב לא התבונן על נשים אחרות (ומה אתבונן על בתולה), ואברהם - אפילו באשתו ("הנהינא ידעת") (טו: טז).

(ט) "קשה צערו של שטן יותר משל איוב". מדוע? ניתנה לו הרשות לפגוע בכל גופו של איוב, אך את נפשו שמור, משל לעבד שאמר לו אדונו "שֶׁבֶר הַחֲבִית וְשָׁמַר אֶת יְיָהּ" (טז).

(ז) "התחיל מִחֶרֶף ומגדף" (בריייתא). והרי כתוב "בכל זאת לא חטא איוב!" דבא: בשפתי לא חטא איוב, אך בלבבו חטא (טז). [התנא ורבא לטעמייהו, שאיוב היה גוי, ע"י פני שלמה לכי"ב]

(יא) חמישה פסוקים (מִדְּבַרֵי אִיּוֹב) הובאו כ'חרופים'. מהם? האם מוסכם שהם חירופים? "ארץ נתנה ביד רשע", "על דעתך כי לא אֶרְשָׁע ואין מידך מציל", "לו שקול ישקל כעשי וְהָנִיתִי במאזנים ישאריחד", "לא יש בינינו מוכיח ישת ידו על שְׁנֵינֵנו" "יורד שאול לא יעלה". לגבי הראשון יש מחלוקת תנאים ואמוראים, ולגבי האחרים לא מובא בגמ' חולק [אך ייתכן שהסוברים שאיוב יהודי ימצאו הסבר אחר לפסוקים] (טז).

(יב) הקב"ה ענה את איוב "מן הסערה"; מה תוכן הפִּעֻנָּה? דייקתי ל"כ גִּטְבַּע העולם, וכל שְׁעָרָה יוֹנֶקֶת מִגִּמְלָה שלה ולא מְאַחֶרֶת, הייתכן ש'איוב' התחלף לי ב'איוב'?! (טז).

(יג) כהמשך להנ"ל, נזכרו בתשובת הקב"ה 4 אַרְוֵעֵי־טַבַּע נוספים. כתוב בקצרה. מה הם מלמדים? יש דפוס לכל טיפה בענן, מסלול לכל בְּרָק, נשר לקבל ולד יעלתסלע בלִדְתוֹ, נחש לפתוח רחם אֵילָה בלִדְתָּהּ. הדברים מלמדים על הדיוק והתזמון העצומים של הטבע שברא הקב"ה, ולא ייתכן חילוף מקרי של 'איוב'-איוב' (טז).

(יד) "איוב לא בדעת ידבר". מה למדים מכאן? אין אדם נתפס בשעת צערו (טז):

(טו) מיהם שלושת רְעֵי אִיּוֹב, ומה כל־כך מיוחד ברעות זו? אליפו התימני, בלדד השוחי, צֶפֶר הַנַּעֲמָתִי. היו רחוקים זה מזה 300 פרסה, ובכל זאת חשו מרחוק איש בצרת חברו, ע"י פרצופים בכתייהם, ו"א ע"י עֵצִים (טז):

(טז) מה לא נכפל לאיוב ומדוע? לא נכפלו לו בנות - לר"ל כי בלידת בת מריבה באה לעולם, ולר' יוחנן הוכפלו ביפיו (טז):

(יז) "ישם השלישית קֶרֶן הַפּוֹדֵף". מה משמעות השם? ככרום של גינה, המעולה בנינו (טז):

(יח) "וה' ברך את אֶקְדָּל בכל", מהו "בִּפְלִי"? (6) ר' מאיר: לא היתה לו בת. ר' יהודה: היתה לו (אחרים: וְשָׁמָּה בְּפֶלֶל). ר' אלעזר המודעי: היה חוזה בכוכבים וכל המלכים באו אליו. רשב"י: אבן טובה בצווארו (כעת בשמש), וחולים נרפאים בראִיָּתָהּ. ד"א: ישמעאל עשה תשובה בימיו. ד"א: עֶשְׂו לא מרד בימיו (טז):

(יט) מניין שישמעאל עשה תשובה? בקבוצת אברהם הקדים ישמעאל את יצחק לפניו. וכן וַיִּגְעַע וַיִּמָּת וַיִּאֶסְף גויעה ואסיפה זו מיתתן של צדיקים (טז):

(כ) מתי התפקר עֶשְׂו? בְּמָה זה בא לידי ביטוי בו־בְּיוֹם? ביום מות אברהם. ברבוי עבר 5 עֲבָרוֹת - גָּעַל נַעֲרָה אַרְוֶסָה, נָצַח, קָפַר בַּקֶּבֶ"ה ובתחיית המתים, וזִלְזַל בְּבַכּוֹרָה (טז):

(כא) שלושה הִטְעִימָם הקב"ה מעין העוה"ב - מיהם ומניין זה נלמד? אברהם, יצחק ויעקב; נאמר בהם (בהתאמה) "בְּפֶלֶל", "מִפְּלִי ר' לל" (יז).

(כב) לגבי מי יש מחלוקת האם שלט בו היצר הרע? הסבר. דוד המלך, שנאמר בו "וּלְגִבִּי קָלַל בַּקֶּרֶב". לדעת ר"א מכאן שלא שלט בו היצר; ולת"ק אין זה אלא תיאור צערו מרוב צרותיו (יז).

(כג) באיזה עניין נוסף יש מחלוקת לגבי האישיות הנ"ל, ומדוע? בשאלה האם שלטו בו רימה ותולעה; שהרי נאמר "אִף בְּשָׂרִי יִשְׁכּוֹן לְבַטָּח". לדעת ת"ק אמר זאת דוד בדרך תפילה (יז).

(כד) ששה לא שלט בהם מלאך המוות. מי הם, ומניין? אברהם, יצחק ויעקב (וכנ"ל), משה ואהרן (נאמר בהם "על פי ה'") ומרים (גז"ש "שָׁחַ" משה) (יז).

(כה) בששה אלו לא שלטו רימה ותולעה. מי נוסף עליהם? בנימין. ו"א: אף דוד (יז).

(כו) "ארבעה מתו בעטיו של נחש" - מי הם, ומניין? בנימין, עמרם, ישי וכלאב בן דוד. מסורת, ורק בישי נכתב "בת נחש" (יז).

7. עניינים שונים (ג.: ה.-ו.: ז.: ט.: י.: יא.: יב.: יג.).

(א) "גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן-הראשון" - במה? "א בגובה הבניין, ו"א בשנות קיומו, ואיתא להא ואיתא להא (ג.).

(ב) אסור לסתור בית-כנסת עד שייבנה אחר תחתיו. מהם שני טעמי ההלכה, ומה הנפק"מ ביניהם? "א: שמא לא יבנוהו (אפילו הקורות והחומר מסודרים לזה, שמא ינתנו לפדיון שבויים); ו"א: שאין מקום להתפלל בינתיים. נפק"מ, שלפי הטעם השני כשיש בית-כנסת אחר מותר (ג.).

(ג) באיזה מקרה מותר בכל אופן? כשיש בקעים וצריך שיפוג (ג.).

(ד) לאור דין זה, מדוע יעץ בבא בן בוטא להורדוס להרוס את בית המקדש (ולבנותו מחדש)? (א) הבניין היה רעוע וזקוק לשיפוץ; (ב) הפלכות לא תחזור בה מהבטחתה (ג.).

(ה) "אמרי אינשי: ארבעה לצלא ארבעה לצללא", מה ביקש לומר בזה, למעשה, רב ספרא לרבינא? דינא דבר מצרא נסמך על "ועשית הישר והטוב", והנה רוניא הוא עני, ואף שאפשר לך לדונו מדינא דבר מצרא, עשה ישר וטוב והנח לו שדה זו לפרנסתו (ה.).

(ו) האם ל"ה נאמן בתאריך המיועד לפירעון לטעון 'פרעתי בטרם הגיע זמן הפרעון'? מדוע? דיש לקיש, מר בר רב אשי: אינו נאמן, חזקה שאין פורע לפני זמנו. אבוי ורבא, רב פפא ורב הונא ב"ר יהושע: נאמן, לעתים מזדמנות לאדם מעות ומעדיף לסגור חוב זה שלא יטרידנו עוד. הלכה כר"ל, וגובים אפילו מיתומי הל"ה שמת קודם הזמן (ה.).

(ז) ואם נתבע אחרי התאריך המיועד, האם נאמן? מה הצדדים? לא נפשט, האם נאמן ב'מיגו' שהיה יכול לומר 'שילמתי בתאריך המיועד'; או שאין נאמן ב'מיגו' כנגד החזקה (ה:ו.).

(ח) חזקת תשמישים: האם המוחזק להניח על קיר חברו קורות עבות הוחזק לנסרים דקים? ומה הדין להפך? המוחזק להנחת קורות עבות - הוחזק לנסרים דקים. להפך - רב נחמן: לא הוחזק; רב יוסף, ו"א בשם רב נחמן: הוחזק (ו.).

(ט) המוחזק לקילוח מ"י גשם במרזב מגגו לחצר חברו, האם יכול לבטל את המרזב? כתוב את החילוקים. רב נחמן: אינו רשאי לבטל המרזב (שיטטטף בפיזור). רב יוסף: הוחזק גם לטטטף בפיזור, ורשאי. "א: לרב נחמן רשאי, אך בצדף שנגו ענפי ערבה אין רשאי לבטל המרזב (שיטטטף בכל מקום); רב יוסף (וכך הורה למעשה): רשאי (ו.).

(י) סמך קורות סוכתו על קיר חברו, בכמה זמן יש לו חזקה לשימוש זה? כתוב את החילוקים. מוחזק בתום 30 יום. ובסוכת החג - מיד אחרי החג. ואם חיבר בטיט - מיד כשראה ולא מחה (ו.).

(יא) המשכיר חדר בבית ארוך - האם השוכר רשאי להשתמש בזיזים ובחורים שמבחוץ? בגינה וברחבה שמאחורי הבניין? רשאי להשתמש בזיזים היוצאים מהקיר החוצה ובחוץ הקיר עד מרחק 4 אמות מהחדר, ומעל הקיר (על הגג) במקום שנהגו. רב נחמן (חולק): אף בגינת נוי שבפתח הבניין. רבא (חולק): אף ברחבה שאחורי הבניין (ו.).

(יב) יתומים (קטנים) ירשו שטר מאביהם, אך ה"נה טוען שפ"רע ומציג שובר - מה על ב"ד לעשות? רב חמא: אין גובים בשטר, מפני השובר, ואין קורעים אותו, שמא כשיגדלו יביאו ראיה נגדו. רבינא: להלכה ייקרע השטר. מר זוטרא בר מרי: הלכה כרב חמא, לא לחנם לא הוציא זה את השובר עד עתה (ז:).

(יג) היכן מוזכר אֶלְהוּ בפרקנו? היה חסיד שהיה רגיל לגלויי אליהו, וכשעשה בית-שער הפסיק להתגלות אליו (ז:).

שאלות בקיאות בבא בתרא פרק ראשון - 'השותפין' 285

יד) מניין שמצורע בימי ספירתו (7 הימים שבין טהרת הציפורים לבין קרבנותיו) מטמא אדם? גזרה שווה 'כיבוס בגדים' מימי חלוטו (ט):

טו) מה יעשה אדם ויהיו לו בנים זכרים? ר' אליעזר: יפזר מעות לעניים; ר' יהושע: ישפח אשתו בעונתה (י):

טז) חמש חצרות פתוחות למבוי סתום, האם לכולן זכויות שוות בכל אורך המבוי? לדעת ר"ש בן אלעזר ורב הונא כל חמש החצרות שבמבוי משתמשות בכולן; ולדעת רבי כל חצר משתמשת רק עם אלה שחיצונות לה, שיש לה דרך עליהם (יא):

יז) מה נלמד מהפסוק "וְאִישׁ נְבוּב יִלְבֹּב" לפני שאדם אוכל ושותה (נבוב, חלול) כאילו יש לו שני לבבות, שאינו מסכים לדעת שלמה (יב):

יח) איזו מן התקנות ש"מפני תיקון העולם" מוזכרת בפרקנו? מי שחציו עבד וחציו בן חורין כופים את האדון לשחררו תמורת חצי דמיו (יג):